ЗАЦВЯРДЖАЮ
Начальнік упраўлення адукацыі
Карэліцкага райвыканкама,
старшыня арганізацыйнага
камітэту
______________ І.В.Асташэвіч
“ “ кастрычніка 2020 г.

Заданні школьнага этапу рэспубліканскай алімпіяды
па беларускай мове і літаратуры 2020/2021 навучальны год
Комплексная работа

9 клас

Заданні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Усяго
Балы											

1. **Устаўце прапушчаныя літары. Растлумачце лексічнае значэнне падкрэсленых слоў.**

Калінкаві..кі, экстр..мальны, ра..яўлены, у..чуваць, бул..н, ст..мільённы, д..піляцыя, аген..тва, пакга..з, панц..р, па..вердзіць, тры..мвірат, філасо..скі, д..летант, ц..люлоза, а..хон.

2. Перакладзіце словазлучэнні на беларускую мову.

У рускай мове		У беларускай мове
1.	Широкий простор	
2.	Стеклянная банка	
3.	Чистый пол	
4.	Горячий источник	
5.	Старинная летопись	
6.	Денежная прибыль	
7. Подавляющее большинство		
8.	Очередная перепись	

3. Закончыце фармулёўку:

1. Устарэлыя назвы прадметаў і з’яў рэчаіснасці называюцца - … .
2. Якім словам-сінонімам можна замяніць лексему РАРЫТЭТ? …

3. Якім словам-амонімам можна назваць : а) знак у пачатку нотнага радка, які вызначае вышыню нот б) металічную прыладу для адмыкання і замыкання замка? …
4. Як называецца празрыстая смала, якая выступае на ствалах дрэў у месцах іх пашкоджання? …
5. Як называецца раздзел мовазнаўства, які вывучае тэарэтычныя асновы і практыку складання слоўнікаў? …
6. Як называюцца слоўнікі, у якіх раскрываецца паходжанне слоў, выяўляюцца элементы яго значэння ў мінулым? …

4. Устаўце ў сказы прапушчаныя фразеалагізмы з кампанентамі-лічэбнікамі ў адпаведнасці з пазначанымі лексічнымі значэннямі.

Сказ	**Значэнне фразеалагізма**
1. Дзянёк быў сонечны, і апранутая ў цёплы кажух Маечка была ______________________________ ад радасці *(У. Краўчанка)*	"(быць) бязмерна шчаслівым, вельмі задаволеным"
2. Герасім у той час у размове з любой дзяўчынай не мог ________________________________, заікаўся, бляднеў і пацеў*(І. Шамякін).*	"(не магчы) звязна выказаць свае думкі"
3.– А я дзень пры дні сяджу ________________________________ і свету белага не бачу, - звычайна скардзіўся Пцічкін (І. Новікаў).	"не выходзячы з дому, з памяшкання"

5. Аб'яднайце словы ў тры групы, каб яны былі аднолькавымі з граматычнага пункту погляду.

Акуляры, браткі, лістота, блізняты, брусніцы, смех, вароты, вейкі, завушніцы, нагавіцы, хлуд, шэпт.

6. **Прасачыце гісторыю ўтварэння назваў свят і прысвяткаў беларускага народнага календара.**

Назва	**Утваральная аснова**	**Спосаб словаўтварэння**
Узор: ***5.05. – Ляльнік***	***Лял(я)+нік([])***	***суфіксальны***
14.01 –Васілле		
6.04 – Камаедзіца		
4.06 – Абліваха		
14.08 – Макавей		
12.11- Пpаллі		

7. Прачытайце тэкст. Утварыце і запішыце колькасна-іменныя спалучэнні.

Беларускі мастак Аляксандр Кішчанка занесены ў кнігу рэкордаў Гінэса як аўтар самага вялікага габелена ў свеце. Маштабнасць яго твора сапраўды ўражвае: гэта палатно 14х19 м , вагой пад 300 кг, агульная даўжыня ніткі – 806 км. Габелен ткаўся ўручную 4 (год). На ім адлюстравана больш за 80 вядомых (асоба).

Лік	Колькасна-іменнае спалучэнне
14х19 м	
300 кг	
806 км	
4 (год)	
80 (асоба)	

8. Запоўніце табліцу.

Герой (героі)	Назва твора	Жанр твора	Аўтар
Ганна, Мульцік, Гастрыт			
Сцяпан, Вера, Ніна, Коля, цётка Ганна, Лёнік			
Сцяпан Крыніцкі, Адольф Быкоўскі, Паўлінка			
Карпенка, Глечык, Фішар, Свіст			
Машэка, Наталька			

9. З пералічаных жанраў лірычных твораў выбраць нумары правільных адказаў.

А. Філасофска-медытацыйныя		Б. Велічальна-хвалебныя	
1.	Стансы	1.	Дыфірамб
2.	Медытацыі	2.	Элегія
3.	Ода	3.	Баркарола
4.	Пасланне	4.	Мадрыгал
5.	Серэнада	5.	Эпітафія
6.	Пародыя	6.	Эпіграма

10. Пазнай рэч па апісанні.

1. Герой вядомай аповесці В. Быкава быў вельмі сквапны. Ён не хацеў дзяліцца са сваімі таварышамі-байцамі тым, пра што ідзе гаворка. Адзін з байцоў усё ж употайкі ўзяў гэты прадмет і падзяліў яго паміж усімі, тым самым заставіўшы чытачоў задумацца: ці правільна ён зрабіў, узяўшы чужую рэч?
2. У аповесці Змітрака Бядулі "На Каляды к сыну" Тэкля пайшла ў горад, каб наведаць свайго адзінага сына Лаўручка. Успомніце, як сустрэў яе сын. Што ўторкнуў ёй лёкай у скручаныя ад холаду пальцы?
3. Атрымаўшы доўгачаканы падарунак, герой апавядання Міколы Лупсякова "Мэры Кэт" адчуваў сябе менавіта так: *"У мяне балелі і бакі, і спіна, і ногі. А тут яшчэ я некалькі разоў выцяўся і каленкамі, і бокам. Ішоў дадому і думаў, што я самы нешчаслівы на свеце чалавек. Дома, павячэраўшы, адразу ўпаў на ложак і заснуў як забіты."* Што ж падарыў Антону бацька?